ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 4 децембра 1893. БРОЈ 49.

Излази суботом

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у главним [illegible] Министарству иностранних дјела „Гласа Црногорца" на Цетињу, а може се и вартом упутити на нашу у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по уговору који наузмо са нашим, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе које и на друге вријеме шаљу нити се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 3 децембра.

Ново француско министарство Перијерово, састављено од чистијех републиканаца, објавио је камари свој програм, у самој ствари сличан програму одступившег Дипијева министарства, али у форми блажи. Примјетно истиче, како Француска још никад није била више наклоњена републици, никад више противна реакцији, никад више поштовала слободу мисли и савјести, и никад више одлучније осуђивала абстрактне формуле, а подржавање реда према теоријама извјесне школе енергичније захтијевала, него сада. Министарство држи, да ће жељама Француске одговорити, ако изиђе противу социјалистичкијех доктрина, *не с предрасудама, него с плодоносијем дјеловањем*. Порези морају бити праведно подијељени, *а прије свега на стечену имовину*. Овијем је влада показала обзира према лијеви, на којој су социјалистички и радикални преставници, којега обзира није имао програм Дипијева кабинета. Али одлучно одбија и Перије ревизију устава и одјељење цркве од државе, што задовољава конзервативце. У спољашњој политици, споменувши *савјетовање догађаје*, који су показали да је свака радња у мишљењу у Француској мјерила, владу ће руководити оно, што захтијева достојанство народа, који гласно изјављује, да хоће искрено мира, али који је *довољно моћан, да на сваком кораку сачува своје права и интересе*.

Говорећи о овом програму, петроградско „Н. Времја" долази до закључка, као да је Перије мање уљерен од Дипија, да може прекинути са крајњијем републиканцима, што значи, да умјерено-републиканска већина није тако јака, као што се мислило. То је доказало и гласовање при избору предсједника камаре на мјесто г. Перијера, при коме је Дипи добио само 38 гласова више од Брисона, кандидата радикалаца; као и друго гласовање за предлог једног социјалистичког посланика о опћој амнестији, при коме је исто имала још мању већину. Мањина, која је гласовала, није се могла састојати из самијех социјалиста и крајњијех радикалаца, јер обје ове фракције скупа не располажу са 200 гласова; дакле и опозиција крајње лијевице морали су се примакнути и незадовољници са министарском низом из другијех парламентарнијех група. Отуда слиједи да је предсједник републике имао разлога, као [illegible] предоставили, што је одмах из почетка имао обзира према радикалцима, којега обзира Дипи није имао, и о чега је морао и зати останку. Петина је, колико се добива на лијевици, за се толико губи на десници; али република мора више рачунати са радикалном лијевицом, него ли са конзервативном десницом, чија одмјет „републици не може се сразмјерити са одавнашњу прошлост.

Криза у Риму још траје. Зинардели није успио, да састави нов кабинет, или, као што неки гласови хоћу, Краљ није могао пристати на његов састав кабинета. Особито се именује генерал Баратјери, ком је Зинардели био намјенио листину спољашњијех послова, да га Краљ није могао примити, јер је емигрант из Аустрије и познати гарибалдинац. Осим томе Зинардели није могао имати способна човјека, који би узео у своје руке државне финансије. За то се Зинардели морао одрећи повјереног му задатка: и Краљ је позвао г. Криспија, да састави ново министарство. По досадашњијем брзојавима [illegible] одма сенатору Сарачи и Сонину, с којима се није могло погодити Зинардели. Сарачи је захтијевао да се смањи ратни буџет, на што Краљ није пристанио, а Сонино да се уведе порез на мљевено, што је била лијевица укинула, те на то она није могла на то пристати. Сада је ствар занимљива шта ће се моћи с њима погодити Криспи! Могуће је да ће пријаћи приступити јачо од воље појединаца, те да ће им се и г. Криспи покорити. Ту скоро, за пријеме француско-руских свечаности, један француски лист донио је разговор свога дописника са овијем италијанским државником, који се жалио, што га у Француској сматрају француским непријатељем; а што се тиче тројног савеза, Криспи се бранио, да га је пашао готова, кад је на власт дошао, те да он за ње не одговара! Ово сада напомињемо, јер по свему изгледа, да Италију не може ништа извести из садашњег тешког економског положаја, при[illegible] прије него ли се приближи Француској. Зна се, да је Криспи наваљивао на рат, што значи, да је он жељо, да Италија не може издржати даље припрамљање се за рат у мирно доба; и сада се нико не би могао начудити, кад би Криспи одустао од међународне политике, које се до сада Италија држала.

Од како је генерал Мартинец Камиос пошао као заповједник војнички у Мелилу са знатнијем појачањем војске, настављају се мирно радње око утврђења и обезбјеђења шпањског земљишта. Пошто се ове радње доврше, шпањска војска ће се повратити, а само ће останути неколико хиљада, док се доврше преговори са Султаном од Марока.

Позвати листови почели су опет стару пјесму о незадовољству народном, које тобож влада у Црној Гори противу постојећег стања. Бечкој „Преси," која је донијела читав чланак под насловом „Незадовољство на Црне Горе." Il Diritto Croato, што у Пули излази, овако одговара:

Читајући доцније, што од неко годе периодично пјрма из Дубровника и објелодањује [illegible] бечка „Преса," мислили би да овај министеријални орган држи за свемо расположењу у старој југословенској Атини незнаног нарилицу, ком је задатак, да измишља све оно што би могло бацити рђаву сјену на јуначку Црну Гору и њеног витешког Господара.

Тако овај лист — који оставља инострану дужне обзире надгод доноси што год о Црној Гори или њеном Господару — без устручавања саопштава доцније на сваномутном гриду под насловом „Незадовољство на Црне Горе," у ком се по обичају нијемо да простачим на Кнеза Николу, и измишљају се толико и такви исказивања из сокоћова пијеска, да би се рекло као да је она јуначка подјарина близу да опустоши.

Противу свог непромјењног систематичног држања „Преса" према Црној Гори и њеном Кнезу — овој племенитој слици неустрашивог ратника, владаоца мудрог и смотреног, надахнутог пјесника, витеза без прејекора, који је послије 38 године плодоносног владања, послије толико оређенијех догађаја, послије толико дана најчистије радости и дубоке туге, послије толико мудрајех дјела и јуначнијех подухвата, постиже идолом Црногорца — ми протестирамо енергичније, не само као Хрвати него и као грађани државе, према којој Кнез Никола [illegible] све могуће обзире, протестирамо, велимо, не посуђи допустити, као Кнез Никола, који се налази у најбољијем односима са Францом Јосифом, може бити предметом трајнијех напада са стране једног листа уфиционског, као што је „Преса."

Нама се чини, да би било већ времене једном престати с таквијем осуђивањима обзира и поштовања према Владару сусједне државице, јер идући напријед овијем начином „Преса" и они што је надахњују могли би, свјуђе властар, можда остати.

За сада нема се „Преса" задовољити овијем одговором; а само ако тако и полуслужбени Сарајевски „Босније Пост-а" са наше стране имаћемо можда другу прилику да одговоримо.

МИСАО О ЗДРУЖЕЊУ И СЛОЗИ СРПСТВА У АУСТРО-УГАРСКОЈ.

Под овијем насловом послао је г. барон Јован Жиновић „Српском Листу," „Србобрану," „Правди," „Застави" и „Дубровнику" слиједећи члана:

У повратку на путу из Дубровника потанутна би на лађи путујућега српскога друштва „Ирису," од једнога члана г. В. П. из Л. племенита мисао: е да се ми, као чиста Србадија, сакупљена на овоме путу из свијех крајева Аустро-Угарске, ко је сво на цијелом нашем путу у нашијем мислима, у свему што се нашега народа Српства тиче, увијек тако сложни и одушевљени били, не бисмо сада при нашем повратку разишли онако без извјешћа по мјестима и трага тога нашега путовања, што би грозота била; те да бисмо се у интересу нашег српског народа у Аустро-Угарској или нашега Српства у опште у једној српској мисли сложили и томе се овога нашега путујућега српскога друштва сложијем начином трајности израза дали.

Барон Ј. Ж., коме је, као старјешини друштва, поменута г. сучлан у првоме реду ову мисао и међу своју отворио и ушкопао га, да он у томе погледу што правилно смисли, састави и цијеломе друштву

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

„СЛОВЕНСКИ ДВОР"

Један, између низијех дјелатеља наших времена, на словенској идеји, с правом се може назвати Димитрије Александровић Словјански Агрењев.

Његова обилата и плодотворна дјелатност није се пружала ни на политичкоме ни на бојноме пољу; али ипак је то он својим радом на далеко пронио словенску идеју и освојио много земљишта тамо, гдје политика и сила, — мач и перо — не би били у стању ништа да учине.

У својој борби, у своме освајању, Словјански је изабрао свјетло, по изгледу слаби оружје — пјесму.

Слава и моћ овог Словјанина ваг оружја далеко се по свијету и по словенским земљама пронијела. Гдје год је дошао — је својом пјесмом освојио и противнике побједио.

Његова једна пјесма у стању је била да одушеви, обрати и духовно уједини удаљену словенску браћу, брже и чврсће, но гомиле платонских чланака које су годинама писане на рачун братске дубине и духовнога јединства.

Овану моћ и овакав утицај још нигдје до данас ни један пјесмач није показао.

Но, треба знати и разумјети, да Словјански и није прост пјесмач-умјетник, већ пјесмач дјелатељ агитатор.

Словјански је највјешћу моћ пјесме умио да употреби као оруђе за једну узвишену идеју, и он ју је са успјехом употребио.

Цијелу четврт вијека, Словјански је са својом вредном и талентираном супругом Олгом Христофоровном радио неуморно, на тој идеји, по извјесном плану, систематски и послије многогодишњег напорног рада и труда, послије жестоке и мучне борбе, послије сјајне побједе, послије опитног прегнућа и занимљивог одушевљења цијелог образованог свијета, Словјански је изгледа успио да своје велико дјело до краја изведе.

„Словенски двор" — то је крај његове плодотворне дјелатности. А то је у исто вријеме и круна Словјанскога духа и четвртвјековног рада његовог. У ово посљедње своје изванредно подухвеће Словјански је улио и утрошио све што је имао: свој талент, сав свој неумрли дугогодишњи рад, своју борбу, свој успјех, своју славу, имање своје и своје породице — једном рјечи све, чиме је располагао.

И све своје благо са којим је располагао, Словјански је жртвовао своме идеји, својој идеји словенској.

Но да би јасније сваштали дјелатност Димитрије Словјанскога, да би разумјели његову идеју, и да би његово посљедње дјело „Словенски двор" потпуно разумјели, и оцијенили по његовој правој вредности, требаће да у кратко пређемо ову путању, којом је он кораочао, за вријеме своје 25-год. рада.

Још од ране младости своје, Словјански је показивао особиту дубав и изврсни талент пјесме музике. Његова мајка, која је такође страсно дубила музику, дала је Словјанскоме, 6-стогодишњем дјечаку, прве лекције из свирања и пјевања. И та прва предавања, која му је давала мајчино срце мајчино, усадила су у младу душу талентираног дјечака, дубав на руској народној пјесми, да касније начином многога, при том борци за права народа, руске пјесме.

По свршетку Кримске војне, у којој је младан Словјански учествовао као поручник Митавског драгунског пука, он иступа из војске у жељи да се са сјајним посвети музици. У почетку г. 1857 Словјански је узимао музикалне лекције у Москви, од хоровође императ. позоришта и доцније од професора Рејча, у Петрограду. Ова учитеља, послије кратког времена, свјетовали му да иде у Италију да тамо доврши своје високе образовање.

Своје високе музикалне образовање Словјански је добио од најбољих учитеља тога времена. Намјера и Бонадиа у Паризу. Пајестро Романи у Флоренцији то бјеху његови учитеља. Још прије но што је окончао свој музички курс Словјански буде именован за дворског пјевача врлих способности и са великим успјехом пјевајуће тада у талијанској опери „Mio".

Али поред свег успјеха и славе, који је младо умјетник, за тако кратко вријеме у Италији постигао, напредна дубав према родној пјесми, мамила је младога умјетника, назад, у домовину. Заинтересана његова душа, поносна, грофица Росмонинова, у својим мислима, подржавала је и може се рећи, још више, разгоривала тежње његова срца, тек он изгледа напусти своју сјајну каријеру у Италији и врати се натраг у домовину.

Од тога времена започиње се упорни рад Словјанскога на пољу домаће народне пјесме, која тада још не уживаше грађанско право у концертним дворанама.

Једну по једну пјесмицу, музикално обрађену и очишћену од свога неистребног, Словјански као своје мило мелиме са страхом и историјоуваљашу свијет Божји.

Његови земљаци, Руси, задивише се његовој свјежости и многи од њих усташе против њега, изрочито, они музичари „од заната," који бјеху наситани у духу академијском, на темељу страних, туђих, музикалних теорија, не разумијући своју — народну пјесму.

Када Словјански г. 1865 бјеше дао свој први концерат у Берлину, у Hôtel de Russie, са руским програмом, многи, Руси, његови земљаци, који тада бјеху у Берлину, наваљиваху на њега да избјегне руске пјесме — четири на броју — из својег програма.

— „Шта то чините Д. Александровићу? Стидите се, ви ћете осрамотити сва нас и себе самога" — тако су тада говорили његови земљаци, „настојници" руски!

Они се тада стидише своје рођене пјесме!

По овоме може се судити, колико је Словјанскоме требало напора и борбе док је извојевао право руској пјесми.

Западни музичари са руским именима примили су дуго и дуго и испаљили своје плотуне на Словјанскога, а Словјански пјеваше и даље и ношаше своје дјетешке пјесме напред и напоред.

Не потраја дуго руска срца отворише Словјанскоме, и све што он даље

на одобрење предлоге, примаште ту замисао честитога Србина из Љ. те одмах на дође састави и чланови друштва на „Ириду“ разложи и на одобрење предложи „предлог,“ у коме би се огледати имао здружење и слога Срба у чувању и његовању Христова у Аустро-Угарској.

Овај на брзу руку овако састављени и на броду „Ириду“ баш поноћној вечери расправљани предлог жалибоже није нашао довољнога одјека под небине нашега имена најдоме путу у свему и свачему тако сложном и одушевљеном српском друштву!

Сви одобравасмо мисао предлога као вољену и племениту, па се нису ни сло мисмо у њој. Истина, не бијаше онда на довољнога времена за потпуно разбистрење порнова. Али не треба нам тајити овај главни разлог, јашто се у тај брзи мах слошити не могосмо, јер наши иначе у Христу постојећа партијска разјединост у „радикале,“ „либерале“ и т. д. бјеше томе на путу! Неко- наши браћа не могоше се од своје стране о те не „предлогу“ изјавити, а још мање на а пристати без анкете и одобрења „клуба“ своје „странке,“ а наши свети „интереси“ о свему тачно и јасно „пратрен“ и којем у прегледу доће и до недуже дебате, ушљед чега предлагач, ради несугласја, повуче свој предлог натраг, као да та није ни саставио био. Тако се у овај брзи мах сврши замисао „онога честитога Србина родољуба из Љ. и жеља предлагача, која је само на то ишла, да сложи и једно о страно Христа у једној мисли српској, свакако, као се она у нашој монархији извести даје и може, а то ће рећи, без и најмање повреде постојећих државних закона и не дирајући ни у чије друга, било народна, или народно-политичка права.

Говори се у нас под сваке прилике а и саме се только о нужној слоги нашега Христа, која је мисао ето и под народне славе и свечаности и славе бесмртнога пјесника Гундулића, одјечала до свога нараза дошла; на њима, нико себи не даје јаснога рачуна о томе, шта ми да значи и у чему може и треба овдје у нас овостранијех Срба да састоји та мисао о слоги и његовању нашега „Христа,“ шта ваше, нити ми и најмање покушај и нора у томе погледу мора одмах у зачетку своме да се разбија о наше српско партијанско растројство, о нашу „демократско-либерално-радикалну подјеленост!

Гдје је онда ту наш слављени „српски“ патриотизам и како погледамо ми присташе које му дрази српске странке пред тијем „Христом,“ које своме страначкоме стојању и братоубилачкому подрепашењу, те да увијек заслужено и његово бачене натјецајно, без ма и гдје се год и шта у истину ради? Замета жалосна би свака она „српска странка“ била, која тобож „народни програм“ не би могла ради своје страначке тјесногрудности да подноси, те својим приградама и успјеје само, што би, а не овострано Христа душевно у једну народну мисао сви јединђи друштво „Србадија“ по своме II-ом члану, или тачније, као свој задатак сматрати и вршити имало!

Видећи је ниво се од неко доба на наше Христа са свих страна ово то јачо нападује, да се ово још и као „недовољно-побратим и недостојно ујединењем сумњаве и подвалама назове, дрзко сам да неће бити сувишно, ако бар ово „успомену“ на ово путовање нашега српскога друштва у Дубровник и Котор, гдје нас наша српска браћа раширенијем рукама онако срдачно и дубоко примише и поздравише, изнесем пред наш српски свијет и сву на нашем пократу заслоном или неизведену мисао, која је и на то наше да се ми Срби у овој монархији пренемо или стој; да увидимо, наше нас околности овдје и онаје окружавају и какве нам, од наше међусобне несложе и страначке мржњивости, данас опасности пријете; те да се овдје бар у овој мисли и жељи Христа, која нас сва без разлике странака, једнако одушевљава и која се у слоги нашој остварити даје, у једно коло саберемо, те на обраду и остварење исте сву нашу умну и народну снагу ујединимо.

Ова мисао по мени још у родољубивом Котору, у друштву тамошње Србадије наше опрезуте и одушевљено поздрављена, нала је истина на „Ириду,“ јер није било онда на доста времена и прилике, да се о њој дубље размишља и расправља; али она за то није и пропала, само нам је потрашити начина и средстава у томе: шта да се она и врши?

Прије свега треба да сви а тако фа чести, еда да збаца то ћутје, да [illegible] српској народној индивидуалности у [illegible] монархији данас какве опасности гроза?

Но то ми нијда не треба тек доказивати, јашто ми Срби у томе погледу у Аустро Угарској стојимо.

Кад је тому тако, онда ми нијда не треба даље доказивати и говорити о овој опасности, која нам отуда пријети, ако и на даље у нашем досадашњем страначком растројству останемо; те о пријеко нужди и потреби, да се и без обзира на страначка становишта или програме, сви саберемо у једно коло и сложимо у једној мисли, која ће на обраду нашега Христа у овој монархији, у којој већ од столећа живимо и наш установи грађани и лојални подјанници, сво наше држављанске душевности тачно и свијесно испуњавамо.

Овој и оваковој обрани нашој нашо: у чувању и његовању наше српске свијести, нашега српскога имена, наше српске народности и народне индивидуалности; а то све у границама постојећих установних државних закона, у установној држави и монархији, наше нам се радилом на пут стати не може. А сада је још главно питање ово:

Еда ли је за ту цијел своме ово средство и овај начин, јашто је то на броду „Ириду,“ устројењем друштва „Србадије“ предложено било; онда: еда ли би то могло бити једно изјавуно српско друштво, које би обухваћало сва дијелова нашега Христа у овој монархији, или би се међа у ту сврху, обиром на Далмацију, онда Хрватску и Славонију и напосе Угарску, приличније три такова друштва или групе организовати имале; или би се на поном можда други који начин — на пр. устројењем једне цјелокупне српске народне странке, — сходним промјенама и установама?

Ако се горња темељна и начелна мисао као зрела и свакима прихвати, онда се о помоћутом „питању,“ биће о сходнијем за наведене те мисли срештима и начину даље даде путем наше слободне српске народне штампе и и инче разговарати и споморити. Та и наша патриотична јавна српска штампа треба да увиди ту живу потребу свога међусобнога да говора, и ближења и споразума (ако што је већ и почела то увиђати) у ојном, у чему без обзира на своје иначе страначко становиште, изјели може и мора да је слошна и уједињена! Иначе су нам овако раздијељени, и имам сва напори наша на обраду „Христа,“ као и сво тушење и јединство на нашу несрећу, а против уједињене и сложне снаге натијех народнијех противника!

Нека се данас ово наше горњом приликом на броду „Ириду“ на слободном мору, тако ово и сада у најчистијој намјери изнесено питање, као и наша српска ствар, подигнуте свестраном, јавном, патриотичном и озбиљном претресу, која ће — буде за добре воље — сигурно довести, ако и не мало до потпуна у томе спорازуму и у тамачењу, или свакако бар до знатнога састанка или збора српскијех родољуба из свију крајева монархије, без разлике странака у ту сврху, као било у Загребу или на Ријеци, или гдје му драго, који ће онда имати можачно да расправи и договори, па — ако бог да — установи и окруни дјело тога нашега споразума! То би било уједно и наш достојни одговор на најјачи споразум „уједињене хрватске опсрбе,“ кад и наш крај избјегли оправ умјеа ово у Угарској, против немађарске народности у опште и наше правно-народне аутономије нашоа завладале струје. Тамо се уједно одужујем на ме управљеном пријатељском позиву и лаганој ријечи, да ћу још једном ову повјерену мисао. А сада нека наше јавно мишљење и остала браћа о томе суде и пресуде и — своју рекну!

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

НАША ЗЕМЉОДЈЕЛСКА ШКОЛА.

Прва земљодјелска школа у Црној Гори била је основана г. 1874 на Данилову граду док су насипи ратне прилике затворили. Ове ратне прилике трајале су неколико година, које су тако исцрпиле нашу финансијску снагу, да нам је требало опет исполно година опорављања. Мјесто тога надошле су тако исредне године да је, Његовом Високанству прва брига била, како ће набавдати своме народу жита и раља, ко је у стању да га заслужи.

Тек су обрнуле добре године, Његово Високанство отворило је опет земљодјелску школу у Подгорици, и то у почетку ове године.

Прва наша је прим годинама изјенстај да [illegible] основана и потпуно за учешће, који се примају на ову нашу најмање по један. Ови ученици имају ту од државе бесплатно стан и храну; но поред њих примају се и други ученици, који желе да о свом трошку ову науку изучавају.

Ове године је било десет ученика о државном, а седам о своме трошку, и ову прву годину су свршили у опће са врло добрим успјехом.

Настава је теоријска и практична, а она превлађује у програму предавања. У школи се предају сљедећи предмети: српски језик, географија и историја Срба; рачун са основама геометрије; кратки извод из природнијех наука; земљодјелство с баштованством и ливаштвом; виноградарство и воћарство; сточарство са свињарством, пчеларством и основама марвеног лијечарства; пољопривредно рачуноводство; основи шумарства; и науке о чувању здравља.

Ове су предмете предавали: г. Ф. Јергић, управитељ завода; др. М. Радуловић, окружни лијечар; др. Ђ. Стефановић, државни марвени лијечар, и г. Зарија Радичевић мјестни учитељ.

За пријем је одређено најмање по три уре дневно, а над присутне који већи рад у пољу, воћњаку, винограду, или по другу — који сам знајешти! — а вријеме је за рад повољно, онда се ово док тај рад траје, цијело школско вријеме употребљује једино на пријем, а теорија се мјестим надокнађује у друге дане. То је бивало м. п. ове године при ојежбама у ревању поља, орању воћњака, калемљењу воћака и дрва, орању и бранању земљишта, сађењу дрвећа, сејању раног поврћа и пољских усјева, прикладању вина, чачењу ранија и т. д.

Овоолико је доста да се види, како је ова школа уређена, а њена управа готова је бесплатно овај млађетај послати свакоме, ко јој га замоли.

Но осим тога, ова школа почела је и непосредно да у народу врши свој посао. Многи пољопривредници на школском трајеру чистили су своја сјемена; служили су се школским ваљалицом и друмачом, тако већ посадицима, увјеривши се лично о користи тијех јевтинијех и добријех машина, за које прије нијесу знали, желе да им се набаве. Осим тога добивало је свакоје тежке, који би такође, бесплатно дијел од мјешчице сјемена за упуштом и његовој употреби; и тако је модре галице за убијање сјемена раздало ово пет килограма, што је на први почетак доста велика количина.

Кад се узме у обзир важност земљоделске за народно добростање, и колико јој је наука помогла по средњијем земљама, лако је схватити корист, што нам ова школа обећава. Усијех мог ове прве године, и правац, којим је ударила, даје нам чврст основ надама. [illegible] а тиме да што добро научи, на то ће ова школа лако вршити свој циљ без борбе са затучењем старијем предрасудама народнијем, као што се то догађа по другијем земљама у почетку свакога напредног покрета; што ваше, кад се овакве очевидне користне показатеље школе, народу ће се још више свидјети земљорадња; и тада ће постати — по изреченој жељи Господареви — радан те богат као што је храбар и славан!

ДОПИСИ.

Бјелера, 13 новембра. — У школи Дурмитора у четвртак, 11 новембра, уде

пјевање, то га све наслушаше и наслушаше стадоше слушати слушаху га срцем, душом, умом и очима, слушаху га сним бићем својим.

Када Словјенски бјеше прибавио грађанско право руској пјесми, он пође, један корак даље. Он понесе руску пјесму међу једноплемену словенску браћу и на матовање у пјесми се браћа разумјеше и пјеваше; руска пјесма отвори срце свој Словенства, она разбуди на многим мјестима успавана чувства времена и племенитога средства.

По словенским земљама Словјенски и народни песник обрадовала и даровита школа Ода Христофоровна, приушташе и изучавање словенске мотиве — да на тај начин допуни своје велико дјело: да, обогаћени словенским мелодијама, на цијелом свијету радиесу своју богату ризницу звукова дивних словенских пјесама.

И замета Словјенски пренесе по цијеломе свијету словенску пјесму, однесе је у музичку Германију, у просвећену Француску, у ведрачну Италију, преко Онејана, међу слободоумне Американце, на чак и у дивна исправјене азијске.

Ето тако Словјенски умједе да свије и донесе цио свијет, чаробним мирисом руско-словенских мелодија.

Сви пјесмопјевци свијета словенских пјесама и дивљаку се неисцрпном богатству словенских музикалних мелодија.

„Идите музичари и црпите ове дивне разнообразне науке из богате ризнице, коју вам је отворио пјевач Словјенски“ — тако је говорио и словенској пјесми знаменити Флоријан Гепер, дворски музички критичар цара Вилема.

— „Durch diese Melodien habe ich mich erlabt und erfrischt“ [1] — писао је у своје пријеме чувени бечки критичар — Хиналиа.

Као што видите, руско-словенска пјесма, одржала бјеше најјаду побједу над предрасудама слијепих присталица западнјачке музике. Словјенски бјеше побједио своје противнике. Та побједа бјеше у толико сјајнија, што се баш против чијем нијемијем пјевање бјеше противника, бјеше дубоко поклоно пред словенском пјесмом.

Је ли могао бити већи порази за Словјенскога противнике, за противнике словенске пјесме, од овог одушевљења [illegible] „Neue Freie Presse“:

„Ja, die Kosen haben gesiegt.“ [2]

Заслуга Словјенскога на дјелу народне, руске и опште словенске културе огромна је. Да не бјеше Словјенскога, не зна, да народна руска пјесма, не би на свагда увела и пропала. У то доба, у народима и земљама, она већ бјеше истиснута западњачким пјесмама и мотивима.

Словјенски је великим трудом својим увео у свијет руско-словенску пјесму и стекао јој право грађанства у музикалном свијету.

Но тиме није још све учинио. Будућност руско-словенске пјесме тим још није обезбјеђена и осигурана.

И ово дјело зарвити Словјенски предузео је да изврши. Последње дане свијет живота Словјенски је посветио на то, да своме дубимчету, руско-словенској пјесми, осигура будућност, да од даровитог дјечка постане геније.

У томе циљу Словјенски је у Кијеву подигао величанствени камени дом, на који је утрошено до 5,000,000, цигаља и више од ½ милијуна рубаља — су досадашњу имовину свију.

Овај величанствени дом носиће и величанствено име:

„Словенски двор.“

„Словенски двор“ Словјенски је подигао у том циљу да у њему чува, храни и негује руско-словенску пјесму.

„Словенски двор“ даће биће стан, у коме ће живјети чисти дух словенски. У њему ће се неговати и чувати и херојска и свима и дирска словенска пјесма.

„Словенски двор“ подигнут је у Кијеву — средишту словенскога свијета — на најљепшем мјесту и у најљепшој улици. Ово огромно здање и по својој величини и својој архитектонској лепоти, потпуно одговара виполантном имену које ће се у златним словима блистати на крову ове зграде. Зграда је на три спрата, од тесаног камена подигнута у византијском стилу. На доњем боју смјештени су дућани и остала два спрата одређена су за музичке циљеве. Тако у „словенском двору“ налазиће се:

1. Бесплатна школа пјевања (с научним музик. програмом и изучавањем разних инструмената).

2. Словенска читаоница и библиотека.

3. Архива, у којој ће се чувати цијелокупна збирка словенских мелодија. Осим тога и остале творевине народне као: пословице, сказке, обреди, игре и светковине.

4. Велика концертна дворана, у којој ће се приређивати народне представе и концерти. Ова дивно украшена дворана тако је огромна да у њој могу стати 5000 слушалаца.

5. Мала дворана за репетиције.

6. Одјељење за словенске госте.

Ово су главни одјељци, који ће бити смјештени у своме дому. Осим тога биће још много споредних одјељака, као станови за учитеље и пјевачо, гардероба и т. д. и т. д.

Музичка школа, која ће се основати у „Словенском Двору,“ имаће могућности тај задатак, да сирене музичаре на народ, на духовно и народно пјевање, који би они по варошима и селима очували и уздигли народну умјетност. Данашње школе конзерваторије и музичке школе основане на туђем, страном основу, својим васпитањем удаљују ученике от родне музике. Не тај начин родна музика пропада а не креће се у напред. Ово наш школа попуниће ту празно осјетну празнину.

Треба додати, да ће се и у овој школи предавати и изучавати страна, научна музика, али само као примјер данашње обрађене свјетске музике — родна пјесма биће основ и главни предмет наставе у овој школи.

Курс ове школе трајаће три године. По свршетку ових курса ученици ће добивати мјеста учитеља и правих пјевача — „пјевчиха“ — по варошима и селима, а за ова мјеста бринуће се сама управа „Словенског Двора.“ Ученици ове школе имаће предавања бесплатно. Словјенски ће од својих ученика имати једино ту награду, што ће сваки ученик бити обасјан,

---

1. Ово ме освежа [illegible] и [illegible].

2. „Руже однијеше побједу.“

рала је велика вода, која је трајала до данас; она је била таква, да је рјетко памти и најстарија човјек који живи у овој околини.

Најмањи потоци који су до сад били, постали су као средње рјеке, а за неке сада може судити, кад дође на ово мало. Каже сиромах народ, Црно језеро није никад тако устало као ове године и отиђе оним сјатом и рјеком Тара.

Киша, која се десила у овој околини, учинила је велике штете. Земље које су стрмене, све је повијела тако, да је жалосно погледати.

Најљепши дио племена јеверског, село Тепца, тако је пострадало од воде да су неки сиромаси, који су имали по мало земље остали и без ње, јер им је вода сву разнијела; те ће су биле долине сад су потоци.

На потоцима, на којим су се налазиле воденице данас рјечито воју да може човјек вјерити, јер их је вода дигла и одвијела. У њима су пропала и велика жита, а у једној је страдао и један сељак, а то је било овако: он је био ласуо да меље, а за тим удри велика вода и устави потоп тако, да сиоли воденицу, да не може ниједан изаћи, док заједанут вода дигне воденицу и њега да носи, те кад га мало однесе, нанесе га при једном парају потока и он се једва спасе.

Воденице у овом крају су од дрва сграђене, али доста јако. Нико није могао помислити да ће оне нису на овим потоцима страдати.

Дурмиторац.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Словенско узајамно помажуће друштво у Москви.) Прије неколико дана имали смо особиту пријатност од једнога уваженога и заслужнога брата Србина и нашега пријатеља на Москве примити „Уставъ Славянскаго Взаимно — Вспомогательнаго Общества въ Москвѣ." — Овај хуманитарни чин ком је поред многије других је опамо сада поникао служи нам, као један сувише доказ, драгога нам руснога народа на помоћ овијех Словена, који се њихове помоћи нужда нађе. — Почем је матушка Москва центар Словенскога гнијезда и његова образованости то словенска младеж из свијех крајева гдје Словени живе [illegible] у Москву, да се тамо нашта душевне хране, са богатога извора свијетлих свеколиких учених завода; по томе ми ухваћамо, да ће та младеж за постигнуће своје циља код нов-установљенога Обћества народити братску подпору, то ће тако племенита дјелатност Обћества уродити обилатијем плодом на пространој њиви Словенских земаља.

У успостави тога уваженога друштва увиђајући оћу Словенску корист, ми му желимо срећан успјех и дуги вијек. Ми на сада са особитом радошћу само биљежимо ову нову појаву топле наклоности велике нам руске браће, а у будуће радо пратићемо плодотворни рад реченога друштва, те ћемо се увијек радовати његовоме успјеху који, Боже дај — да буде користан онамо, као што му је и циљ уваженога.

Ф. Р.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 3 децембра.

(С Двора.) Његово Високочанство Господар изволио је примити у понедјељник у свечаној аудијенци новога министра резидента француске републике г. Денота, на којој је г. министар предао Његовом Високочанству своја акредитивна писма. Измијењени говори изражавали су узајамне симпатије, које сјајају Француску републику са кнежевином Црном Гором. Г. Министар је примљен и испраћен обичајнијем почастима. У четвртак је г. Денот имао част да буде позван у Свијетломе Двору на приватни објед.

— Поводом смрти дра Лазара Докића, бившег министра предсједника Краљевине Србије, Његово Високочанство Господар изразио је телеграфом Његовом Величанству Краљу Александру своје искрено саучешће у жалости, на чему је Његово Величанство изволјело истог дана одговорити.

(Поклон Цару.) Преосвјетли Господин Архијепископ Бијески О. III. Малиновић, благословом Његове Свјетости Папе Лава XIII, послао је на поклон преко овдјешње царско-руске легације Његовом Величанству Цару Александру III. један глагољски мисал, лијепо увезан, што је скоро у Риму штампан за католичку цркву у Црној Гори.

(Кнез Петар Карађорђевић) славио је на Андријевдан своје крсно име по правом српском обичају. У подне на обједу био је Његово Високочанство Господар са својим племенитим. Такође је свештенство мјесно имало част да буде позвано на објед, и неколико одличнијех особа из мјеста и са унутрашњости. У вечер је био дипломатски објед, на ком су били Н. С. Кнез Данило, Вел. Војвода Марко, дипломатско тијело и неки наши министри.

(Личне вијести.) Г. Владимир плем. Будисављевић, секретар аустро-угарске легације, поводом смрти свог оца, г. Емануијла Будисављевића плем. Предсједника, намјесничког савјетника у Задру, који је остављао као политички чиновник у сусједној нам Боки Которској дијело имо, отпутовао је на допуст у Задар.

(Из кн. цр. земљодјелске школе у Подгорици.) У суботу дана 27 о м. одржавала је у присуству свију мјесних главара и многобројних пријатеља наше народне привреде, а под предсједањем владиног одасланика г. Министра Војводе И. Пламенца годишњи испит ученика земљодјелске школе у Подгорици, а сјутрадан у недјељу закључена је школска година у истом заводу свечаном службом Божјом, читањем ученичких квалификација и дјелењем годишњег извјештаја. Успјех испита задовољио је све присутне толико, да је предсједатељ на сврштку пријетом учитељском збору изразио своје најпотпуније признање на труду и мару око повјерене му младежи. Од 17 уписаних ученика добили су осморица при ред с одликовањем, који су поради тога од Његовог Високочанства Господара и одарени сваки са новчаним даром од 5 фиорина, а сви остали добили су добар при ред. Преко зиме дошли су ученици својим кућама, да проведу дома школске празнике, а на 1. фебруара 1894. почеће у овом заводу нова школска година.

(Вријеме.) Од мјесе ужиљамо за јако вријеме, умјереном студени.

---

† КАП. ЂУКАН ГАЗИВОДА.

«Галиводе прежа јунаци,
Што с' не боје гвожђа ни челика.»
Н. П. Н. (Основ. Жабљака)

Разумјели смо тужни глас, да је добри и поштени капетан Ђукан Галивода, поћиње братског болешања, предао своју праву душу Ономе, Који му је онамо дијену и благородну бјеше даровао.

Он нам је умр'о 28 новембра ове године у 54-ој години свога живота, пун снаге и искуства за своју домовину.

Пок. капетан Ђукан син је Николин, а синовац Мирка Галиводе, обесмрћених витезова великим дјесмом Петром Петровићем Његошем при освојању Жабљака; а рођак Мирка Галиводе, који ће међу јунацима приморским остати као узор јунаштва, дубине и одважности према Господару и имену приморскога.

Храбра породица Галиводе није сами одмахала ова четири јунака; она је, од вад јој је трег о Шћепана Малога на Цетињу, давала Црној Гори подјелила јуначкима [illegible] за њену потребу — за њену част и славу.

Био је новојмик најмлађе Кнежеве мајетнике, у којој се служби одликовао витјешком, тачношћу и одважношћу, и ту службу вршио је девнесет год. код свога Господара дванаест година. Иза ње шиљат је разним државним пословима у Скадар и друга знатнија погранична мјеста. Сва ти налог новојмик свршавао је на особито задовољство свога Господара и на корист отаџбине.

У рату од 1858 и 1862 истицао се као мојмо свуда међу прве јунаке на жалости живота за оно што је Црногорцу најсветије — за свој народ и за Господара.

У четрдесетој години затече новојмик посљедњи црногорско-турски рат. До пола овога рата налазио се у дубини Арбаније, гдје је с и м преко Скадра отишао у најјетичнијем оновјетним по своју главу да буде Мирдите и да их диже на устанак против турске царевине. Од тога рата врати се опет међу своју браћу, гдје је, на особиту вјерност и труд за општу мисао био постављен у војни савјет. И у тој душевности као вјеусан и витар човјек, отишао је дијеле заслуге.

Послије рата вршио је пок. Ђукан душевност племенске капетана у Крајини. Као Крајинском капетану спомиња се, да је био правдољубиви судија и човјек од намјенског уплива на томе новодобивеном крају.

Неко дванаесте године буде изабран за судског повјеренника, те је у овој служби, путујући по разним крајевима Црне Горе, дјелирао земаљским судовима особите оданости, а народу чинио знатне користи у свакоме погледу извиђајући спорове и мирећи завађене на лицу мјеста.

У посљедње вријеме, на његову личну молбу, дозволи му Његово Високочанство, претходадајући Кнез Никола I, да се сјести у Улцињ на своје Господарово даровано му добро. Том приликом Његово Високочанство одредило му је капетанску помоћу. У Улцињу као на грешној пок. капетан био је изложен осветама Малисора и више пута бивао му је живот у опасности.

За многобројне услуге указане отаџбини и Господару своме, пок. капетан Ђукан био је одликован: храбром медаљом од 1862 године, храбром медаљом од посљедњега рата, споменицом црногорском, споменицом руском. Обилазе медаљом, орденом Кнеза Данила IV степеном и крстом св. Ане.

Земни остатци покојникови сахрањени су пред црквом св. Николе у Улцињу. Као је покојник умјеран и за живота тешко и тешко по крајина, тако му је биле суђено на крајним и јуначке кости да остане. У сприводу су учествовали, уз многобројни народ, и све мјесне највише и грађанске власти.

Покојни капетан остављо је за собом жену, сина и три кћери, које се свуда са поносом могу називати чиј су; јер се и за мртвим покојником дјеца на само браћа него и сви наши дуги и јунаци.

Бог му дао рајско насеље, а међу нама вјечни спомен!

Радоје Црногорац испјевао је ову пјесмицу покојнику:

Што су нера? — Сломила се!
Кала не би за јунаке
Пламенала тужна уздах
Кад одлази у облаке.

Кад одлази пут гробља
А с овог се свјета сели,
Зар да пера стоје н'јема
И не кажу: ј а о, л е л е?!

За те нијем перо моје
И ако си доста тупо;
Ал' јунаке изгубити
Из Србинства — то је скупо!

За те нијем перо моје,
И посљедњи поздрав дадох,
Сад Ђукану Галиводи
Што одлази у гроб хладни

Који не је, као јунак,
Међу браћом живјесо,
И витешки ал' старо му
На мегдане ојесо.

да му приуђе и пјесме народне мелодије и мотиве онога краја, у коме буде учитељ или пјевач.

На тај начин, архива „Словенског Двора" обогатиће се народним творевинама, из свију крајева Русије и Словенства и постати права ризница словенског, народног музичког блага.

Какав ће значај и вриједност имати архива „Словенског Двора" није тешко увидјети.

У ову архиву „Словенског Двора," која ће се временом налазити свуколиким народним благом, долазиће музичари као на извор чисте и живе струје народне и на основу ових народних богатстава будући словенски умјетници градиће своју музикалну драму, родну, разумљиву и блиску словенском срцу. Са своју страна, словенски умјетници стицаће се овдје, да на овоме чистоме и живоме извору словенскоме црпу материјал за своје творевине.

Нема сумње, да ће се доцније из музичке школе „Словенског Двора" створити прве руске словенске народне консерваторије.

Од великог је огромног значаја по руски народ ово Славјанско подужеће, јако је увидјети. Но, да ово Славјанско подужеће има исто толико значаја и за остале словенске народе и то није тешко увидјети.

Ми ћемо у братским потјешкама овдје истаћи главне користи које ће у опште као Словенство имати од ових Славјанског подужећа, које је на и посебно Словенима.

Прије свега, сваки Словенин, који узмисли да се посвети музици моћи ће ово на лак и угодан начин да постане у „Словенском Двору."

Што је још главније, словенска учења која буде научавао музику неће морати као до сада своје лијепе да цијене са страног извора, са небијим да ћеге отуђити од његове родне пјесме. Словени ће имати могућности да се васпитавају на своме племенском, словенском земљишту, у словенском духу и тако се неће осјећати туђи и страни у својој рођеној земљи, на своме земљишту, кад се музички умјетници буду вратили у своју домовину.

Осим тога, музикалисање опште словенске пјесме и музике и компаративно проучавање словенских народних мотива — што спада у једну од најглавнијех тачака програма „Словенског Двора" — вјерујемо ће утицати на словенску музику и пјесму и биће пренути у напред цјелокупну словенску музику.

Као што смо горе већ једном нано манули, библиотека и архива „Словенског Двора" постаће не само за Русе, већ и за сва остала Словене богати мајдан на којег ће умјетници прити материјал за своје творевине.

Словенска консерваторија, која ће се временом развити на музичке школе „Словенског Двора" без сумње ће дати полета цјелокупној словенској музици и створити оригинални чисто словенски научни основ будућој словенској музикалисаној музици. На тај начин, словенска музика у свијету развиће се у засебну, специјалну оригиналну грану са својом специјалном оригиналном школом. Као што је Италија дала своју специјалну школу талијанску, Холандија нидерландску и француску у сликарству, тако ће отприлике и „словенски двор" дати свијету своју засебну оригиналну словенску музичку школу, која ће се од остале свјетске музике изјесним својим особинама разликовати.

Као што се види; дјело Славјанско има сјајну будућност. Али да би се оно могло остварити и донијети само добро, потребно је да оно и са стране нађе потпоре и помоћи. Оваво дјело огромно предужеће, које је намијењено за дјелову будућност није у стању једно човјек да оствари на на колени свој труд и материјалне жртве уложиш. Славјанин је уложио све своје имање, свој труд, своју прошлост и своје име. Он је на опште словенски олтар принио све што је имао и чиме је располагао. Сад је ред на словенске народе да га потпомогну и прихвате.

Славјанин је свагда, кад год је гдје затребало помагати Словенима и своју „лепту" приложио на олтар опште словенске. Данас је дошао вријеме да му се браћа Словени одуже, а најбоље ће му се одужити тако, ако своју „пару" приложе опет на олтар опште словенски, на „словенски двор." Сваки пара, коју Словени буду уложили у „словенски двор" вратиће се опет у словенство приде са богатим интересом.

Ми се надамо да ће се словенски народи живо и свесрдно прихватити и потпомоћи Славјанско подужеће или да се не огрјешимо прије да кажемо словенско подужеће. Остављајући словенску браћу у нади да ће они учинити своје, ми се сви овим обраћамо на своје земљаке у свијету домовини, са предлогом да прихвате и потпомогну, колико им силе дозвољавају подужеће напег имућног словенског пјесника и борца Дим. Александровића Славјанског.

У тешким данима, на вријеме крвог српско-турског рата, Славјанин је био први који је у корист српског народа имао по пјесмама Русије од варошке до варошке и пјевао, а десети дио чистог прихода слао нама у помоћ. Најљепше би било кад би му се српски народ овим истим путем [illegible]

Настају зимски дани. Почиње забава и концерти. Пјевачких друштва у Србији и у осталим српским покрајинама, данас има доста на броју. Иницијатива прикладна нама. А први корак свававо српској престоници — Београду.

Сиромах приход, који би на забавама и концертима био у корист „Словенског Двора" био би жив доказ да Срби не заборављају ко им добра учини.

„Словенски Двор" то је споменик, који велики словенски умјетник сам себи за живота подиже.

Поштујмо сваки са својим даром на овај споменик, да буде што дјелнији, што величанственији!

Из „Одјека."

на одобреве предлоши, прихвати ту замисао честитога Србина из „Ђ. те одмах на даље састави и члановима друштва на „Ирису" разлоши и на одобреве предлоши „предлог," у коме би се огледати имао здружење и слога Срба у чувању и његовању Српства у Аустро-Угарској.

Овај на брзу руку онако састављени и на броду „Ирису" баш пошљедње вечере расправљани предлог жалибоже није нашао довољнога одјека под небесе нашега многочасна цијелом путу у свему и свачему тако сложном и одушевљеном српскога друштва!

Сви одобравасмо мисао предлога наиласку и племениту, па се нијесмо ни сјетили у њој. Истина, не бијаше онда ни довољнога времена за потпуно разбистрење питања. Али не треба нам тајити овај главни разлог, зашто се у тој први мах сложити не могосмо, јер наша многа у Српству постојећа партијска разјединености у „радикале," „либерале" и т. д. бјеше томе на путу! Новоји наша браћа не могоша се од своје стране о томе „предлогу" изјавити, а још мање на ђ престати без знања и одобреве „клуба" своје „странке;" а наше свеукупно „заједничко" о свему тачно и јасно „прегрупа" о којем у прегнирању доће и до полуде добате, увиђа чега предлагач, ради несугласја, повуче свој предлог натраг, иако да та није на састанак био. Тако се у овај први мах сврши замисао онога честитога Србина родољуба из Ђ. и њезина предлагача, која је само на то циљала, да сложи цијело овострано Српство у једној мисли српској, онако, како се она у нашој монархији изнести даје и може, а то ће рећи, без и најмање повреде постојећих државних закона и не дирајући ни у чије друго, било народне, или народно-политичка права.

Говори се у нас под сваке прилике и ниоје се толико о нужној слоги нашега Српства, која је мисао ето и под народне славе и свечаности и славе бесмртнога пјесника Гундулића, одјечала до свога израза дошла; на нама, нико себи не даје јасности рачуна о томе, шта има да значи и у чему може и треба овдје у нас овостранијех Срба да состоји та мисао о слоги и његовању нашега „Српства." шта нијесмо, свакамо ни и најмањи покушај и корак у томе погледу мора одмах у зачетку своме да се разбија о наше српско-политичко-радикално-либерално-радикалну поцјепаност!

Гдје је онда ту наш слављени „српски" патриотизам и како погледамо ми присташе неје му драго српске странке пред тијем „Српством," које своме страначоме згојјему и противуларему недрежјем, те да гријех кажемо и његовоме [illegible] гдје се год о њем у истину ради? Замислимо жалосна би свана она „српска странка" била, која тобож „народни програм" не би могла ради своје страначке тјесногрудности да подвесе, те својим приграда и усвоји о о, што би, с а м а овострано Српство душевно у једну народну мисао сви састајући друштво „Србадија" по своме II-ом члану, или тачци, ако свој задатак сматрати и вршити имало!

Видећи је ако се од наше доба на наше Српство са свих страна све то јаче наваљује, да се ако још и ако „мелодијски" побратим и недостојно зајеванивањем сумњама и подвалама излазе, дриво сам да неће бити сувишно, ако бар ми „успомену" на оно путовање нашега српскога друштва у Дубровник и Котор, гдје нас наша српска браћа раширеним рукама пред срдачно и дубоко примаше и поздрављаше, изнесем пред наш српски свијет и њу на нашем пократу ласкавоју или неизведену мисао, која је и на то циљала, да се ми Срби у овој монархији премемо или сад; да увидимо, нијесмо нас околности овдје и ондје окружавају и нијесмо ни, од наше властебице неслоге и страначке поцјепаности, данас описности пријете; те да се овдје бар у овој мисли и идеји Српства, која нас све без разлике странке, једнако одушевљава и која се у слоги нашој нетиваити даје, у једно коло саберемо, те на обрану и потпирање исте сву нашу умну и народну снагу у ј е д и н и м о.

Ова мисао по мени још у родољубивом К о т о р у, у друштву тамошње Србадије наше покренута и одушевљено поздрављена, н а ђ е је истина на „Ирису," јер није било онда на доста времена и прилике, да се о њој дубље размишља и расправља; али ова је то није и п р о ш и р и л а, само нам је потражити начина и п о б и ј е д и т и се у томе: шта и да се ова и ради?

Прије свега треба да ми о томе, да чисто, да се обоје то сјете, да [illegible] српској народној индивидуалности у овој монархији данас какова описност гроди?

По то ми нијесмо не треба тек доказивати, како ми Срби у томе погледу у Аустро Угарској стојимо.

Кад је тому тако, онда ми нијесмо не треба даље доказивати и говорити о овој описности, која нам отуда пријети, ако и на даље у нашем досадашњем страначком растројству останемо; те о пријеко нужди и потреби, да се и без обзира на страначка становишта или програме, сви окјерем у ј е д н о к о л о и с т о ш и м о у ј е д н о ј м и с л и, која нас на обрану н а ш е г а С р п с т в а у о в о ј м о н а р х и ј и, у којој већ од стољећа живимо и наш установи грађани и лојални подјанници, све наше држављанске душевности тачно и свијесно испуњавамо.

Овој и њеновој обрани нашој нашој: у чувању и његовању наше српске свијести, нашега српскога имена, нашег српске народности и народне индивидуалности; а то све у г р а н и ц а м а постојећих установних државних закона, у у с т а в н о ј д р ж а в и и м о н а р х и ј и, нико нам се разлогом сви нут стати не може. А сада је још главно питање ово:

Еда ли је за ту циљ сходно ово средство и овај начин, како је то на броду „Ирису," устројеном друштву „Србадије" предложено бадо; онда: еда ли би то могло бити ј е д н о ј ц и ј е л о к у п н о српско друштво, које би обухваћало с в а з а ј е д н о нашега Српства у м о н а р х и ј и, или би се можда у ту сврху, обзиром на Далмацију, онда Хрватску и Славонију и наносе Угарску, различите три такова друштва или групе организовати имало; или би се на поиме можда д р у г и који начин — на пр. устројењем једне ц и ј е л о к у п н е српске народне странке, — сходним проширио и установио?

Ако се горња тамошња и начелна мисао наш зреди и видјети прими и прихвати, онда се о поменутом „питању," биће о сходнијем за наредење те мисли срестанима и начину лако даде путем наше слободне српске народне штампе и и начин разговорити и сговорити. Та и наша патриотичке јавне српске штампе треба да увиди ту живу потребу свога међусобнога д о г о в о р а, з б л и ж е ш ј а и с п о р а з у м е (ако што је већ и почела то увиђати) у о м а м, у чему без обзира на своје иначе страначко становиште, пиједа може и мора да је с л о ж н а и у ј е д и ш е н а! Иначе су нам онако раздијељеним, з а м а м с и м а н а п о р а н а ш а н а обрану „Српства," ако и све тушање и јединство на нашу несрећу, а против уједињене и сложне снаге нашијех народнијех противника!

Нова се давда ово наше горњом приликом на броду „Ирису" на слободном мору, тако ово и сада у највећој мјери изнесено питање, ако и наша српска ствар, подарене сестринском, јавном, патриотичном и обилном претресу, који ће — буде ли добро воље — сигурно довести, ако и не махом до потпуна у томе спорازума и у тиначења, или сваково бар до заједнога с а с т а н а к а или з б о р а српскијех родољуба из свију крајева монархије, без разлике странака у ту сврху, као било у Загребу или на Рјеци, или гдје му драго, који ће онда имати можачно да расправи и договори, на — ако бог да — установа и окрути дјела тога н а ш е г а с п о р а з у м а! Ти би био уједно и наш достојни о д г о в о р на најновији с п о р а з у м а „уједињене српске странке," ако и наше прве области изрве увиђа ово у Угарској, против немађарских народности у опште и наше правно-народне аутономије напоре чинилаше струје. Тиме се уједно одужујем на ме управљеном пријатељском позиву и лаганој рјечи, да ћу још једном ову покренути мисао. А сада нека наше јавно мишљење и остала браћа о томе суде и пресуде и — своју рекну!

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

НАША ЗЕМЉОДЈЕЛСКА ШКОЛА.

Прва земљодјелска школа у Црној Гори била је основана г. 1874 на Данилову граду коју су наваоре ратне прилике и творале. Ове ратне прилике трајале су неколико година, које су тако исцрпиле нашу економијску снагу, да нам је требало опет неколико година опорављања. Мјесто тога надошле су тако неродне године да је, Његошем Високаветну прва брига била, како ће набављати своме народу жита и раља, ко је у стању да га заслужа.

Тек су обрнуле добре године, Његошево Високачанство отворило је опет земљодјелску школу у Подгорици, и то у почетку ове године.

Пред нама је први годишњи извјештај [illegible] и интернат за ученике, који се примају из свих нахије најмање по један. Ови ученици имају ту од државе бесплатно стан и храну; но поред њих примају се и други ученици, који желе да о свом трошку ову школу изучавају.

Ово године је било десет ученика о државном, а седам о своме трошку, и ову прву годину су свршили у свијех са врло добрим успјехом.

Настава је теоријска и практична, а она преваљује у програму предавања. У школи се предају сљедећи предмети: српски језик, географија и историја Срба; рачун са основама геометрије; практа изводе из природнијех наука; земљодјелство с баштованством и ливаларством; виноградарство и воћарство; сточарство са сваларством, пчеларством и основама марвеног лекарства; подопривредно рачуноводство; основе шумарства; и наука о чувању здравља.

Ове су предмете предавали: г. Ф. Јерговић, управитељ завода; др. М. Радуловић, окружни лекар; др. Ђ. Стефановић, државни марвени лекар, и г. Зарија Радичевић мјестни учитељ.

За пријем је одређено најмање по три уре дневно, а вад приносиње који већ рад у пољу, воћњаку, виногради, или подруму — који сам извјештај — а вријеме је за рад повољно, онда се све дан тај рад траје, цијели школско вријеме употребљује једино за праксу, а теорија се настава подношавује у друге дане. Ти је бивало и, и ово године при вјежбама у ратарству поље, пресаду воћака, калемљењу воћака и лозе, орезу и бранењу земљишта, сађењу дрвећа, сијању разног семења и подјелом усјева, прављењу вина, печењу ракије и т. д.

Овамо је доста да се види, како је ова школа уређена, а њена управа готова је бесплатно овај извјештај послати свакоме, ко јој га замоли.

Но осим тога, ова школа почела је и непосредно да у народу врши свој посао. Многи земљопривредници на школском тереру чистили су своја сјемена; служили су се школским вијалицом и друмачом, тако већ неколицина, увјеривши се лично о користи тијех јефтинијех и добријех машина, за које прије нијесу знали, желе да ми се набаве. Осим тога добивао је сваки тежак, који би замолио, бесплатно дијел од мјешане сјемјети са упутством о његовој употреби; и тако је модре гајице за убијање сјемјети раздао ово пет килограма, што је за први почетак доста велика количина.

Кад се уђе у обзир важност земљорадње за народно добростање, и колико јој је наука помогла по срећнијем земљама, лако ће схватити корист, што нам ова школа обећава. Успјех мора ово прве године, и прилаз, којим је ударила, даје нам чврст основ надама, да ће ова [illegible] и тако да што добре науче, па то ће ова школа лако пренити свој углед без борбе са затвореним старијем предрасудама народнијем, но што се то догађа по другијем земљама у почетку сваког напредног покрета; што више, кад се овдје очевидне користи послијдице школе, народу ће се још више осјетити земљорадња; и тада ће постати — по нарашћеној жељи Господаревој — радан те богат као што је храбар и славан!

ДОПИСИ.

Језера, 13 новембра. — У околини Дурмитора у четвртак, 11 новембра, уда

пјесме, то га све пажљивије и пажљивије остадоше слушати слушаху га срцем, душом, умом и очима, слушаху га сви бијем својим.

Када Словенски бјеше прибавио грађанско право руској пјесми, он пође, један корак даље. Он понесе руску пјесму међу јединоплемену словенску браћу и да могаснаше у пјесми се браћа разумјеше и познаше; руска пјесма отвори срца свог Словенства, она разбуди на многим мјестима успавала чувства прамога и племенскога срдобља.

По словенским земљама Словенски и мирочити мелоди обрелиана и дарованта шоа Ода Христофорина, прикупљаше и изучаваше словенске мотиве — да на тај начин дјелуе своје велико дјело: да, обогаћене словенским мелодијама, по изјалим свијету разнесу своју богату ризницу звукова дивних словенских пјесама.

И заиста Словенски пренесе по цијеломе свијету словенску пјесму, однесе је у музичку Германију, у просвећену Француску, у ведсичну Италију, преко Океана, међу слободоумне Американце, па чак и у далеко поједјене Азијске.

Ето тако Словенски умједе да оиђе и донесе ино свијет, чаробним мирисом руско-словенских мелодија.

Сви пјевачи дјеоте словенских пјесама и дивљаху се невјеровном богатству свесловенских музичких мелодија.

„Идите музичари и пријте ове дивне разнообразне звуке из богате ризнице коју вам је отворио пјевач Словенски" — тако је говорио о словенској пјесми ова знамити Флоријан Гепер, дворски музички критичар цара Вилема.

— „Durch diese Melodien habe ich mich erlabt und erfrischt" [1]) — писао је у своје пријеме чувени бечки критичар — Хановлер.

Као што видите, руско-словенска пјесма, одјекла бјеше низад побједу над предрасудама свијесних представника западнјачке музике. Словенски бјеше побједио своје противнике. Та побједа бјеше у толико сјајнија, што се баш лакад под чијим знамењем појављује мегоан противника, бјеше дубоко поражени пред словенском пјесмом.

Је ли могао бити већа порада за Словенскиме противнике, за противнике словенске пјесме, од овог одушевљења уједа „Neue Freie Presse:"

„Ja, die Kosaen haben gesiegt." [2])

Заслуга Словенскога на пољу народне, руске и опште словенске културе огромна је. Да не бјеше Словенскога, ко зна, да народна руска пјесма, не би на свагда увела и пропала. У то доба, у варошима и селима, већ бјеше истиснута лакомислним пјесмама и мотивима.

Словенски је великим трудом својим увео у свијет руско-словенску пјесму и стекао јој право грађанства у музикалном свијету.

Но тиме није још све учинио. Будућност руско-словенске пјесме тек јоште иде обезбјеђена и осигурана.

И ово дјело огромно. Словенски предузео је да изврши. Последње дане својег живота Словенски је посветио на то, да своме дубинчету, руско-словенској пјесми, осигура будућност, да од дарованог пјевача постане геније.

У томе циљу Словенски је у Кијеву подигао величанствени намјенски дом, на који је утрошено до 5,000,000. златна и више од ½ милијуна рубља — сву досадашњу имовину своју.

Овај величанствени дом носиће и величанствено име:

„Словенски двор."

„Словенски двор" Словенски је подигао у том циљу да у њему чува, храни и шјетује руско-словенску пјесму.

„Словенски двор" биће стан, у коме ће живјети чисти дух словенски. У њему ће се шјетати и чувати и хорајска и свима и лирска словенска пјесма.

„Словенски двор" подигнут је у Кијеву — средишту словенскога свијета — на најљепшем мјесту и у најљепшој улици. Ово огромно здање и по својој величини и својој архитектонској лепоти, потпуно одговара виколентном имену које ће се у златним словима блистати на врху ове зграде. Зграда је на три спрата, од тесаног камена подигнута у византијском стилу. На доњем боју свјетлости су дућани а остала два спрата одређена су за музичке дијелови. Тако у „словенском двору" налазиће се:

1. Бесплатна школа пјевања (с научним музике, програмом и изучавањем разних инструмената).
2. Словенска читаоница и библиотека.
3. Архива, у којој ће се чувати медицинска збирка словенских мелодија. Осим тога и остале такрадне народне песме: поклонице, свадбе, обреди, игре и свечане пјесме.

4. Велика концертна дворана, у којој ће се приређивати народне представе и концерти. Ова дивно украшена дворана тако је огромна да у њој могу стати 5000 слушалаца.
5. Мала дворана за репетиције.
6. Одјељење за словенске госте.

Ово су главни одјељци, који ће бити смјештени у овоме дому. Осим тога биће још много споредних одјељења, као станови за учитеље и пјевачке, гардероба и т. д. и т. д.

Мушка школа, која ће се основати у „Словенском Двору," имаће поглавито тај задатак, да спрема музичаре за народ, за духовно и народно пјевање, како би они по варошима и селима очували и уздигли народну умјетност. Данашње позоришне и музичке школе основане на туђем, страном основу, својим васпитањем удаљују ученике от родне музике. На тај начин родна музика пропада и не може се у напред. Ова нам школа попуњава ту данас осјетну празнину.

Нада додати, да ће се и у овој школи предавати и изучавати страна, научна музика, али само као примјер данашње обрађене свјетске музике — родна пјесма пак биће основ и главни предмет наставе у овој школи.

Курс ове школе трајаће три године. По свршетку ових курса ученици ће добити мјеста учитеља и приватних пјевача — „пјевачаа" — по варошима и селима, а на ова мјеста бринуће се сама управа „Словенског Двора." Ученици ове школе имаће предавања бесплатно. Словенски ће од својих ученика имати једино ту награду, што ће сваки ученик бити обвезан,

1) Ово ме мелодије окрепиле и освежиле.
2) „Руси односе побједу."

рила је велика сиса, која је трајала до данас; она је била таква, да је ријетко памти и најстарија човјек који живи у овој околини.

Најмањи потоци који су до сад били, постали су као средње ријеке, а на неке баш може судити, зад дома за ово мало. Каже сиједи народ, Црно језеро није никад тако устало као ове године и отицао снажном снагом и ријеком Тари.

Киша, која се десила у овој години, учинила је велике штете. Земље које су стрмене, све је понијела тако, да је жалосно погледати.

Најљепши дио племена Језерског, као Тепца, тако је пострадало од воде да су неки сиромаси, који су имали по мало земље остали и без ње, јер им је вода сву разнијела; те ће су биле долине сад су потоци.

На потоцима, на којим су се налазиле воденице данас ријетко коју да може човјек наћети, јер их је вода дигла и однијела. У њима су пропала и велика имања, а у једној је страдао и један сељак, а то је било овако: он је био засуо да мели, а за тим удре велика сиса и устане потоп таки, да сиђе воденицу, па се не може изићи, док не риједанут вода дигне воденицу и њега да носи, те зад га мало однесе, нанесе га при једном пирају потока и он се једва спасе.

Воденице у овом крају су од дрва саграђене, али доста јаке. Нико није могао помислити да ће оне зад на оним потоцима страдати.

Дурмиторац.

Књижевност, уљетност и просвјета.

(**Славенско узајамно потпомоћно друштво у Москви**.) Прије неколико дана имали смо особиту пријатност од једнога уваженога и заслужнога брата Србина и нашега пријатеља из Москве примити „Устав Славенскаго Взаимно — Вспомогательнаго Общества въ Москвѣ." — Овај думанитарни чин ком је поред многије других је опамо сада понекад служи нам, као један сувише доказ, драгога нам рускога народа за помоћ осијех Словена, који се њихове помоћи нужда држе. — Почем је матушка Москва центар Словенскога гнијезда и његова образованости то словенска младеж из свијех крајева гдје Словени живе тежаћемо кроз тамо словенскоме граду, да се тамо напита душевне хране, са богатога извора свеколиких сваковрсних учених завода; по томе ми уживамо, да ће та младеж за постигнуће своје цијели под ново-установљеноге Обѣества наћити братску подпору, те ће тако племенита дјелатност Обѣества уродити обилатијем плодом на пространој њиви Словенских земаља.

У успостави тога уваженога друштва увиђајући овну Словенску корист, ми му желимо срећан успјех и дуги вијек. Ми за сада са особитом радошћу само биљежимо ову нову појаву топле наклоности велике нам руске браће, а у будуће радо пратићемо плодотворни рад реченога друштва, те ћемо се свагда радовати његовоме успјеху који, Боже дај — да буде користан онако, како што му је и циљ узвишена.

Ф. Р.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 3 децембра.

(**С Двора.**) Његово Високочанство Господар изволио је примити у понедјељак у свечаној аудијенци новога министра резиденти француске републике г. Денота, на којој је г. министар предао Његовом Високочанству своја акредитивна писма. Намијешени говори изражавали су узајамне симпатије, које слијају Француску републику са књажевином Црном Гором. Г. Министар је примљен и испраћен тобичајнијем почастима. У четвртак је г. Денот имао част да буде позван у Свијетломе Двору на приватни објед.

— Поводом смрти агеداлара Докића, бившег министра предсједника Краљевине Србије, Његово Високочанство Господар изразио је телеграмом Његовом Величанству Краљу Александру своје исказано саучешће у жалости, на чему је Његово Величанство изволело истог дана одговорити.

(**Поклон Цару.**) Пресвијетли Господин Архибискуп Барски О. III. Милиновић, благословом Његове Светости Пије Лава XIII, послао је на поклон преко овдјешње царско-руске легације Његовом Величанству Цару Александру III. један глагољски мисал, лијепо увезан, што је скоро у Риму штампан за католичку цркву у Црној Гори.

(**Књаз Петар Карађорђевић**) славио је на Андријевдан своје крсно име по правом српском обичају. У подне на обједу био је Његово Високочанство Господар са својим великодостојницима. Такођер је свештенство мјесно имало част да буде позвано на објед, и неколико одличнијех особа из мјеста и из унутрашњости. У вечер је био данашњи објед, на ком су били Њ. С. Књаз Данило, Вел. Војвода Марко, дипломатско тијело и неки наши министри.

(**Лична вијести.**) Г. Владимир плем. Будисављевић, секретар аустро-угарске легације, поводом смрти свог оца, г. Емануила Будисављевића плем. Предједорског, намјесничког савјетника у Задру, који је оставио као политички чиновник у сусједној нам Боки Которској лијепо име, отпутовао је на допуст у Задар.

(**Из књ. це земљодјелске школе у Подгорици.**) У суботу дана 27 о м. обављаван је у присуству свију мјесних главара и многобројних пријатеља наше народне привреде, а под предсједањем владиног одјелника г. Министра Војводе И. Пламенца годишњи испит ученика земљодјелске школе у Подгорици, а сјутрадан у недјељу закључена је школска година у истом заводу свечаном службом Божјом, читањем ученичких класификација и дјељењем годишњег извјештаја. Успјех испита задовољно је све присутне толико, да је предсједатељ на свршетку цијелом учитељском збору изразио своје најпотпуније признање на труду и мару око повјерене му младежи. Од 17 уписаних ученика добили су осморица први ред с одликовањем, који су поради тога од Његовог Високочанства Господара и обдарени свакі са новчаним даром од 5 фиорина, а сви остали добили су добар први ред. Преко зиме дошли су ученици својим кућама, да проведу дома школске празнике, а на 1. фебруара 1894. почеће у овом заводу нова школска година.

(**Вријеме.**) Од мјесе уживамо лијепо вријеме, умјереном студени.

† КАП. ЂУКАН ГАЗИВОДА.

„Газиводе крвна јунаци,
Што с' не боје смрти на препо."
П. П. Н. (Огњ. Жабљака)

Разумјели смо тужни глас, да је добри и поштени капетан Ђукан Газивода, поћиде братског бојишта, предао своју праву душу Ономе, Који му је онако дијеку и благородну бјеше даровао.

Он нам је умр'о 28 новембра ове године у 58-ој години свога живота, иза свога и исуства за своју домовину.

Пок. капетан Ђукан син је Николин, а синовац Мијуша Газиводе, обесмрћених витезова великим пјесником Петром Петровићем Његошем при освојању Жабљака; а рођак Мићо Газиводе, који ће међу јунацима црногорским остати као узор јунаштва, дубина и одјаности према Господара и имена црногорскога.

Храбра породица Газиводе није сами одликовала ова четири јунака; она је, од вад јој је трег с Његуша додиг' на Цеклин, давала Црној Гори подмлатак јуначких потиса за њену потребу — за њену част и славу.

Пок. је повјерио вијерија Књажеве војске, у којој се служби одликовао витјешком, тачношћу и одјаношћу, и ту службу вршио је дванаесто под свога Господара двадесет година. Иза ње шиљат је разним државним пословима у Сиверу и друге знатнија погранична мјеста. Сва на малог покојника сарчавао је на особито задовољство свога Господара и на корист отаџбине.

У рату од 1858 и 1862 истакао се као многе сауди међу прве вршиоце на залоби живота за оно што је Црногору вјекостијо — за свој народ и за Господара.

У четрдесетој години затече покојника посљедњи црногорско-турски рат. До пола овога рата налазимо се у дубини Арбаније, гдје је с м преко Скадра отишао у вој братственијем околностима по своју главу да бије Мирдите и да их лише на устанак против турске царевине. Од тога рата вратио се опет међу своју браћу, гдје је, на особиту вјерност и труд за општу масо био постављен у војни савјет. И у тој душевности као исусан и хитар човјек, стекао је дијеле заслуге.

Послије рата вршио је пок. Ђукан душевност племенског капетана у Крајини. Као Крајински капетан сматрао се, да је био правдољубиви судија и човјек од великог уплива на томе новодобивеним крају.

Пакон дванаесте године буде изабран за судског повјеренника, те је у овој служби, путујући по разним крајевима Црне Горе, допринио немалим судовима особите о знатности, а народу чинио знатне користи у свакоме погледу изнађујући спорове и мирећи завађене на лицу мјеста.

У посљедње вријеме, на његову личну молбу, доводи му Његово Високочанство, сретновладајући Књаз Никола I, да се смјести у Улцињу на своје Господаром даровано му добро. Том приликом Његово Високочанство одредио му је капетанску пенсију. У Улцињу као на граници пок. капетан био је изложен освети Малисора и наше пута бивао му је живот у опасности.

За многобројне услуге указане отаџбини и Господару своме, пок. капетан Ђукан био је одликован: храбром медаљом од 1862 године, храбром медаљом од посљедњега рата, споменицом црногорском, споменицом руском, Обилића медаљом, орденом Књаза Данила IV степеном и крстом св. Ане.

Земне остатке покојникове сахрањене су пред црквом св. Николе у Улцињу. Како је покојник умјео и за живота тешко и кодио по крајини, тако му је било суђено на крајини и јуначке кости да остане. У спроводу су учествовали, уз многобројни народ, и све мјесне војничке и грађанске власти.

Покојни капетан оставио је за собом жену, сина и три кћери, који се свуда са поносом могу називати чиј су; јер се и са мртвим покојником дјеце не само браћа свога и сви наши Црногорци и јунаци.

Бог му дао рајско насеље, а међу нама вјечни спомен!

Радоје Црногорац испјевао је ову пјесмицу покојнику:

Што су пера? — Сломила се!
Када на би за јунаке
Написала тужна ридах
Кад одлазе у облаке.

Кад одлазе вуч' тробиљ
А а свог се сиј'ета сјело,
Зар да пера стоје с'јеча
И не кажу: ј а о, л е л е?!

За те пише перо моје
И ако се доста туно;
А' јунака изгубити
Из Србинства — то је свуно!

За те пише перо моје,
И посљедњи поздрав дадем,
Сад Ђукану Газиводи
Што одлази у гроб хладан

Који не је, као јунак,
Међу браћом живјеоно,
И антешки за' отари му
На могдане вјеовао.

да му приуђе и шиље народне мелодије и мотиве свога краја, у коме буде учитељ или пјевач.

На тај начин, архива „Словенског Двора" обогатиће се народним творевинама, из свију крајева Русије и Словенства и постати права ризница словенског, народног музичког блага.

Када ће значај и вриједност имати архива „Словенског Двора" није тешко увидјети.

У ову архиву „Словенског Двора," која ће се временом налунити свуколиким народним благом, дјелиће музичари све на извор чисте и живе струје народне а на основу ових народних богатстава будући словенски умјетници градиће своју музикалну драму, родну, разумљиву и блиску словенском срцу. Са своју страна, словенски умјетници стицаће се овде, да на овоме чистоме и живоме извору словенскоме црпу материјал за своје творевине.

Нема сумње, да ће се доцније из музичке школе „Словенског Двора" створити прва руско словенска народна консерваторија.

Од великог је огромног значаја по руски народ ово Славјанско подузеће, као је увидјети. Но, да ово Славјанско подузеће има исто толико значаја и за остале словенске народе и то није тешко увидјети.

Ми ћемо у кратким потезима овде истаћи главне користи које ће у опште све Словенство имати од ових Славјанског подузећа, које је на и посветио Словенима.

Прије свега, сваки Словенин, који уважава да се посвети музици моћи ће ово на лак и угодан начин да постигне у „Словенскоме Двору."

Што је још главније, словенски ученик који буде научавао музику неће морати као до сада своје знање да дрпи са страног извора, са небројем да ће га отуђити од његове родне пјесме. Словени ће имати могућности да се васпитавају на своме племенскоме, словенском земљишту, у словенском духу и тако се неће осјећати туђи и страни у својој рођеној земљи, на своме земљишту, кад се музичари увјерени буду вратили у своју домовину.

Осим тога, музикалске опште словенске пјесме и музике и компаративно проучавање словенских народних мотива — што сада у једну од најглавнијех тачака програма „Словенског Двора" — корисно ће утицати на словенску музику и пјесму и биће покренуте у напред цјелокупну словенску музику.

Као што смо горе већ једном нашоменули, библиотека и архива „Словенског Двора" постаће не само за Русе, већ и за све остале Словене богати извори из којег ће умјетници црпсти материјал за своје творевине.

Словенска консерваторија, која ће се временом развити из музичке школе „Словенског Двора" без сумње ће дати полета цјелокупној словенској музици и створити оригинални чисто словенски научни основ будућој словенској музикалној музици. На тај начин, словенска музика у свијету разлиће се у засебну, оригиналну оригиналну грану са својом специјалном оригиналном школом. Као што је Италија дала своју специјалну школу талијанску, Холандија нидерландску и француску у сликарству, тако ће отирлиће и „словенски двор" дати свијету своју засебну оригиналну словенску музичку школу, која ће се од остале свјетске музике извјесним својим особинама разликовати.

Као што се види; дјело Славјанско има сјајну будућност. Али да би се оно могло остварити и извести наш циљ, потребно је да оно и са стране нађе потпоре и помоћи. Овакво једно огромно предузеће, које је извјесно за далеку будућност пође у стању јачати човјека за остварај на ме полиш свој труд и материјалне жртве уложио. Славјанско је уложио све своје имање, свој труд, своју прошлост и своје име. Он је на опште-словенски олтар принио све што је имао и чиме је располагао. Сад је ред на словенске народе да га потпомогну и прихвате.

Славјанско је свагда, кад год је тј. затребало помагати Словенима и своју „лепту" прилагао на олтар опште словенске. Данас је дошло вријеме да му се браћа Словени одуже, а најбоље ће му се одужити тако, као своју „пару" приложе опет на олтар опште-словенски, на „словенски двор." Саме паре, коју Словени буду уложили у „словенски двор" вратиће се опет у словенско прило са богатим интересом.

Ми се надамо да ће се словенска народа живо и свесрдно прихватити и потпомоћи Славјанско подузеће или да се не отриљешимо прилике да нашемо словенско подузеће. Остављајући словенску браћу у нади да ће они учинити своје, ми се сви они обраћамо на своје земљаке у својој домовини, са предлогом да приватите и потпомогну, колико ми сада дозвољавају подузеће нашег омиљеног словенског пјевача и борца Дим. Александровића Славјанског.

У тешким данима, за вријеме овог српско-турског рата, Славјански је био први који је у корист српског народа низао по цјелој Русији од вароши до вароши и пјевао, и десети дио чистог прихода слао нама у помоћ. Најљепше би било кад би му се српски народ овим истим путем одужио.

Настају зимска доба. Почиње забаве и концерти. Пјевачких друштава у Србији и у осталим српским покрајинама, данас има доста на броју. Иницијативе прикладне нама. А прво корак славимо српској престоници — Београду.

Скромни приход, који би на забавама и концертима био у корист „Словенског Двора" био би жива доказ да Срби не заборављају но им добра учиња.

„Словенски Двор" то је споменик, који велики словенски умјетник сам себи за живота подиже.

Похитајмо сваки са својом паром на овај споменик, да буде што дјелнији, што величанственији!

Из „Одјека."

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ПАРИЗ, 17 новембра. — Мореходац брзо ће кренути пут Петрограда.

ПАРИЗ, 28 новембра. — У Камари преко сједнице бачена је с трибуне пакленa машина, која је у сали пресла. Тројица су тешко рањена, а многи лако. Већина заступника дигоше се да бјеже, а Дини је остао мирно у својој столици пресједничкој и позвао заступнике да се на ц. угледају, који то и учинише. Многи су умишени.

ПАРИЗ, 29 новембра. — Злочинац је ухваћен; зове се Маршал, али му је право име Велин. Пет пута је био кажњен због скитње. Злочинац је признао своје злочинство и изјавио да нема сукривца. Министарство с друга сједниу да одреди мјере у обрани друштва противу анархистичкијех покушаја.

ПАРИЗ, 30 новембра. — Дини је примио поводом атентата бројавне честитке од парламента из Лондона, Беча и Будимпеште и од владе из Рима. Казимир Перије подиио је предлог противу анархиста, и тражио журност за предлог, којим се прецјачује закон о штампи. Журност је усвојена са 413 гласова противу 63. Сенат је једногласно примио овај предлог.

ПАРИЗ, 1 декембра. — Камара је изабрала одбор, који ће прочитати предлоге јучер поднешене. Дини је саопштио да је примио изразе симпатија према камари од већине владе. Камара је изразила живо признање. Сенат је једногласно примио закон о штампи.

АБАЦИЈА, 2 декембра. — Докић је умро. Биће пренесен у Београд.

БЕРЛИН, 2 декембра. — Рајхстаг је примио трговачки уговор са Румуньском са 189 гласова противу 165.

БЕЧ, 3 декембра. — Рајхсрат је примио изјавно стање у Прагу са 186 противу 73 гласа.

БЕРЛИН, 3 декембра. — Рајхстаг је примио великом већином трговачке уговоре са Шпањском и Србијом.

Криза у Риму.

РИМ, 27 новембра. — Занардели одустао је од састављања кабинета. Крисби је дуго конферирао с Краљем и са разнијем политичкијем људима, међу њима са Сераком и Сонином.

РИМ, 28 новембра. — Крисби је краљевскијем декретом позван да састави кабинет.

РИМ, 29 новембра. По листовима Крисби ће узети пресједништво и унутрашње послове, Сонино финанце, дуца Сермонета спољашње.

РИМ, 30 новембра. — Крисби је конферирао са Краљем, па са Рикотом, Рудином и Сермонетом. Још није ништа одлучено односно спољашњијех послова, рата и морарице.

РИМ, 1 декембра. Још траје несигурност односно лисице рата и спољашњијех послова. Преговори са Рикотом још трају. Чека се у Рим генерал Пелоти. Лисица морарице биће понуђена вицеадмиралу Морину. Краљ је свој конферирао са Крисби.

РИМ, 3 декембра. — Још траје несигурност при министарској.

ДОМАЋА ЧИТУЉА.

† МАРКО ЈОВОВ ШАБАН.

На осв.ћ Аранђеловдан, у 3½ сата по поноћи, послије дугог ал' тешког боловања, преселио се у вјечност у 62 годину свога живота, храбри и заслужни **Марко Јовов Шабан**.

Покојник се родио у Мужмићима, Рајечној нахији, 1831 год. Кад је војска Омер-паше ударила на Ирмичку нахију год. 1853, покојник се тада борио против непријатеља међу својим сељанима, а на тога 1858 у битци на Грахову, такође се јуначки борио, те је био а награђен као добар војник и борац. На Грахову турску војску опсјенобиде та је на ратовање, ал' при свом том и 1862 није хтио одустати од војске, него је и даље учествовао, као и потомаг рата 1876 г.

Његово Високочанство наш узвишени Господар Краљ Никола, још године 1863, покојног Марка позвао је као бистрог и вјештог, те га је чешће пута на државне послове изашиљао, које је покојник на задовољство свом Господару вршио све до године 1893, које је својеводно све рачуне тачно у Државни Савјет предао, који, као и Његово Високочанство, на раду и труду захваливе су му; а велико је покојник у народу са жељом честитог карактера и понашања примјен и поштован био, види се из тога: што је он још године 1882 изабран за општине мужмићке при уређењу општинѣ, за пресједника општине, у ком суду је био све до потомног дана, справљајући и ту дужност савјесно и честно, као прам племенити.

Покојник још од давна неколико година био је ухваћен злицу болести, али добрим управљањем себе, опирао јој се све до половине мјесеца маја ове године, а од тад ал' је тешко био пакуо, али благодарећи Дру Петру Мићановићу, који је за ово вријеме 5—6 пута чинио операцију свијеђи покојника, у размјеру од 4—5 ова воде вадио, продуживао му је живот све до на неколико дана испред Аранђеловдана, којих дана је био власан пакуо и тјелом немоћно.

На тужни глас, да је покојник преминуо, слегло се сав Мужмић пред кућу покојникову, да опроштај свог доброг и незаборавног Марка, као жетоно брата, тако и сво племе губи једног дубовног, најсимпатичнијег, најредног и челичног, те поуздног у друштву друга, што је показао, као међу својим, тако и при изашиљању на државне послове у појединим мјестима унутрашњости, као и у иностранству, куд је свуђ дијели глас и спомен остаиио и у друштву и народу све три вјерносиомиедн.

У уторник у јутро, великијем скупштвом народа на општине био је спроваћен до вјечне куће. Кад је звоно са габорио прво јавио тужни глас, прво иако промена слегло се сво племе Дубовитањско на челу војничких и грађанских чиновника, који су у великом броју пожитали, као и многи пријатељи и пријатељи одиваи, да покојнику потоњу почаст одају. Прем покојника ради његових личних заслуга, између осталих војничких ордена, присвојили су и два крста. У 11 и ¾ сата сахрањен је покојник, те и као је већ вријеме било, али још је тешко било одвојити га из средине, јер чиниаше се, као нагледаше, да дио је ту, да га још имамо међу нама, али морало се мајци земљи предати, те многитом људи спусте се у вјечну кућу.

Лава му прна земља, а међу нама на жаљена у вјечно вјечна спомен!

У Дубовитању, 15 новембра 1893.

Дубовитањац.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

браћи Србима у дијелу Америци, који добровољно приложише новчанчићеној мрави Св. апостола Петра и Павла у манастиру Бијелићкоме в селу Дубомиру, слиједеће прилоге:

	талијера		талијера
Јоан Ћурић	60	Ђон Сакто	1
Марко Ћурића	10	Мато Кортас	1
Радован Ћурић	11	Урош Ћурић	1
Гаврило Тодић	20	Никола Шарић	1
Душан Трдић	10	Микоа Мандић	1
Пашто Дјеовић	12	Лазар Ћурић	1
Тодор Тушуп	10	Адам А. Прчевић	1
Вуко Клашић	10	Петар Бердовић	5
Лука Ћорић	10	Иако Петковић	5
Ганго Лемаровић	8	Михаил Прибићевић	1
Мако Рајић	5	Сава Тодоровић	1
Петар Торић	5	Јоан Н. Лемотић	1
Марко Мишковић	2	Мако Гојковић	1
Михаил Јеремић	2	Мако Ристовић	1
Јоан Кесић	2	Андреја Н. Шкоро	2
Антун П. Сребровић	2	Андреја и Спасоје	
Костанца Кортас	1	Лемовића (браћа)	3
Раде Радмановић	1	Милан Радмановић	1
Ђоко Ђра	1	Дмитар Дукић	1
Пет р Антуновић	1	Стево Горуновић	1
Мако Пешаковић	1	Никола Обрадовић	1
Петар Кесаковић	1	Лазар Јовић	2
Дмитрије Дујо	1	Мако Петровић	— 50
Вуко Радмановић	1 50	Антун Живковић	— 50
Мато Лемотић	1	Иако Антуновић	— 50
Антун Бошњаковић	1	Ило Белић	— 50
Сава Самардић	1	Андрија Краљић	— 50
Крсто Вучковић	2	Саша Ћурић	— 50
		Сума	талијера 320 50

За Одбор: **Јоан Ћурић.**

ОГЛАСИ.

ЗА СВЕШТЕНИЧКА одијела дубла, доксина, штрукмана, златина, енглешког листера, за ђаке дебеле чоје са вунастим наличјем, дуге, разноврстне поставе у свима бојама, па и у оним које наши првасни великодостојници носе, појасева тамњер у свима бојама, за панагијарице лиоонског крста и крстова, и по мустри које сам у Петрограду и Москви лично изабрао, свима горе реченим имадем свагда у понредно великом избору, цијене су врло умјерене а мустре шаљем бесплатно.

Давид Ћурчић,

(1—3) Нови Сад, (Neusatz, Ungarn) главна улица у синагоговој кући.

New-Jork

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАВАЊЕ ЖИВОТА.

установљено 1845 године.

У Аустрији дозволено одлуком дана 25 јула 1876 Високог Цар. Кр. Министарства Унутрашњих Дјела

Имутак на 1 јануара 1893: **713 милиона франака.**

Нови послови у години 1892: 66.259 Полиця са осигураним капиталом од **899 милиона франака.**

Осигурања у снази на 1 јануара 1893: 224.006 Полиця са осигурањем капиталом од **3572 милиона франака.**

Чисти претјечи од свиј обвеза на 1 јануара 1893:

87 милиона франака.

New-Jork је један **прости међусобни завод** (нема акционера и није никада ни имао), те с тога сав имутак, као и сви добитци, што од промета посала исходе, припада искључиво, једино и само осигураницима.

20 годишња мјесечнина осигурања, што су протекле у годинама 1892 и 1893, са **20-годишњим принудним добитком**, пружиле су осигураним не само заштиту осигурања за све трајање осигурања од 20 година, него још сувише **4-4½ %-тну камату од камата над капиталима** сваку од њих плаћених премија.

Умножење нових посла године 1892 код **New-Jork-а** било је **веће**, него ли код иванког другог друштва за осигурањe живота на свијету.

Претјечи New-Jork-а јест **већи** него ли претјечи иванког другог међусобног друштва за осигурањe живота на свијету.

За 23-годишњега рада свога у Јевропи друштво **New-Jork** исплатило је осигураној чељади у Јевропи, дотично њиховим наслиједницима, преко **110 милиона франака**, а никада није било ни једне размирице, ни једнога спора.

Све полице **New-Jorka** издане у Аустрији исплаћују се искључиво у **Аустрији**, а друштво је искључиво подложно аустријским законима и судбеним одлукама.

Опћа Управа за Аустрију:

Беч на Грабену бр. 8 (у друштвеној кући) (Wien, I., Graben 8).

Главна Агенција за Котор и Баку

ШПИРО ЈОВАНОВИЋ у Котору.

ПОЗИВ на куповину Срећака I класе 7-ге коло крал. срп. држ. класне Лутрије, чи приређене пољске, прво изучење биће 10 јануара 1894 год.

Од **30.000 Срећака има 15.000 добитака.**

Главни згодитци, **150.000. 75.000. 50.000. 40.000. 35.000. 30.000. 25.000. 20.000. 15.000. 10.000.** и т. д.

Цијена Срећакама:

(1/1) цијели	стаје 24	динара
(1/2) половина	„ 12	„
(1/4) четвртина	„ 6	„
(1/8) осмина	„ 3	„

Подписати продају исте срећке и под премијом бољим извјешћа, као и план извлачења слијемо игračима на захтјев бесплатно. За тачну и солидну услугу јамчимо

Мордехај Кохн и Син

главни продајни крал. срп. држ. класне Лутрије

(4—10) Београд.

ПРАВА ФРАНКОВА КАВА

СВИМА ПОШТОВАНИМ ГАЗДАРИЦАМА СРПСКИМ.

Врло честе чујемо питања — особите од оних госпођа које су на [illegible] биле, — зашто је бела кава тако укусија и јача а и лепшу биоствију боју него код нас.

ЗАШТО кавица кава и код нас тако иста бити?

ЗАТО јер је неумемо тако добро зготовити.

Да би добру, јаку и притом свагда јефтину каву скуватн могли, [illegible] прво при куповању каве особито пазити. (Узмите Цајлом или Јаву помешану с' [illegible] добре врсте.)

ПРИДОДАЈТЕ МАЛУ ДОЗУ

ПРАВЕ ФРАНКОВЕ КАВЕ

и ви ћете постићи добру каву с' пријатним мирисом, лепом бојом.

Многе газдарице узимају наш придодатак и примјетјечам, сложе нам [illegible] Ти придодатци чине каву густу, мутну и киселу и немогу нам дати нити [illegible] лепу боју нити чврсти укус.

ФРАНКОВА КАВА ради својих добрих својстава, која увјеравају [illegible] нам у зрну, врло је разпострта и тражена, зато препоручујемо најтоплије [illegible] онима који је још неби познавали да пробају, и чинимо тим приликом [illegible] особито на овај надпис:

Heinrich Franck Söhne
LINZ LUDWIGSBURG

и на ово фабрично знамење:

пази, јер кутије су од многих фабриканта подражаване ради лакшег [illegible] [illegible]х производа.

Уредник **Др. А. Тошићевић.** Издавалац: **Држ. Штампарија.** У св. крног државној штампарији.